

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA VÝTVARNÉ VÝCHOVY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vývoj historické veřejné budovy se zaměřením na
sušickou radnici

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Radko Chodura, CSc.

Vypracovala: Jana Jáchimová

Studijní obor: ČJ-VV

Ročník: 3.

2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů. V Českých Budějovicích dne

.....

Jméno a příjmení studenta

Podkování

Děkuji svému vedoucímu bakalářské práce doc. PaedDr. Radko Chodurovi, CSc. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Dále bych chtěla podkovat zaměstnancům Muzea Šumavy v Sušici, jmenovitě PhDr. Janu Lhotákovi. A chtěla bych také podkovat své rodině a přátelům za trpělivost a cenné připomínky.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá vývojem radnic v historii. Zaměřuje se na památkovou analýzu domu č. p. 138/1 v Sušici. Jedná se o původně renesanční dům s přestavbou v období baroka i klasicismu, který v současné době slouží jako radnice. Dále se práce zaměřuje na problematiku městského domu a stavebně-historický průzkum objektu. Cílem práce je vlastní architektonické zhodnocení objektu a porovnání s radnicí v Jindřichově Hradci.

Abstract

This bachelor work deals with a development of townhalls in history. It is focused on a historic analysis of the house No. 138/1 in Sušice. It is about originally Renaissance house which was reconstructed in the Baroque and then in the Classicism period. At present it is used as a town hall. The next aim of this work is to analyse problems of a townhouse and a building-historical survey of the town hall. The aim of this bachelor work is own architectural evaluation object and comparing with the city hall in Jindřichuv Hradec.

Obsah

1 Úvod	6
2 Středová a novověká zástavba	8
2.1 Vývoj středověkých domů od gotiky	8
2.2 Typy středověkých domů v Sušici	10
3 Vývoj městské zástavby v Sušici	11
4 Fenomén radnice v historickém vývoji v Čechách a na Moravě	16
4.1 Městská samospráva a první radniční budovy	16
4.2 Význam radniční věže	17
4.3 Radnice v renesanci	17
4.4 Radnice v baroku	18
4.5 Radnice v klasicismu a dalším časovém horizontu	19
5 Radnice v Sušici	21
5.1 Historie objektu	21
5.2 Radniční hodiny a zvon	24
5.3 Památkové zhodnocení	25
5.4 Exteriér	26
5.4.1 Hlavní průčelí	26
5.4.2 Boční fasády (západ, východ)	27
5.4.3 Severní průčelí	28
5.4.4 Dvorní průčelí	28
5.4.5 Věž	29
5.4.6 Stěchy	29
5.5 Interiér	30
5.5.1 Přízemí	30
5.5.2 První patro	32
5.5.3 Mezipatro	34
5.5.4 Druhé patro	35
5.5.5 Podkroví a věž	36
6 Vlastní pohledy a srovnání architektonických hodnot sušické a jinýchohradecké radnice	38

<i>7 Záv r</i>	<i>41</i>
<i>8 Seznam použité literatury</i>	<i>42</i>
<i>9 P ílohy</i>	<i>44</i>

1 Úvod

Město Sušice je v širším povědomí zakotveno jako „brána Šumavy“, jako město obklopené zelenými pahorky horského masivu. Vedle přírodních krás je ale toto jihozápadně české město místem s bohatými kulturními dějinami, jejichž reprezentanty jsou mimo jiné historické budovy. Architektonicky zajímavé stavby, které dobou svého vzniku pokrývají dlouhý časový úsek od druhé poloviny patnáctého do první poloviny dvacátého století, jsou vesměs soustředěny v prostoru náměstí a jeho blízkém okolí. Náměstí samotnému pak dominuje radnice, stojící v centru pozornosti předkládané bakalářské práce.

Toto téma jsem si zvolila, protože bych chtěla svým pohledem na architektonické hodnoty sušické radnice navázat na odbornou terminologii týkající se architektury, historie a výtvarného umění. Dále bych chtěla zúžit své znalosti z těchto výše uvedených oblastí. Inspirací k tématu byl fakt, že problematice městských radnic není v odborné literatuře v nově dostatečná pozornost a mnohdy jsou opomíjeny výtvarné prvky těchto radničních domů, což mě inspirovalo k tomu, abych svoji bakalářskou práci založila právě na této problematice.

Tato práce tedy chce přispět k poznání architektonického vývoje budovy sušické radnice. Klade si za cíl představit komplexní vývoj jak interiéru, tak exteriéru stavby a zároveň by chtěla přiblížit i dosud opomíjené momenty. Hlavním cílem je vlastní pohled na architektonické hodnoty, především sušické radnice, a srovnání s jinou radnicí, která má renesanční základy a prošla přestavbou v období baroka a klasicismu jako radnice v Sušici. Za tímto účelem jsem vybrala radnici v Jindřichově Hradci. Tato stavba splňuje výše uvedené podmínky a dále by se mělo podotknout, že se nachází také v oblasti jižních čech.

První část práce se věnuje historii městských domů jako takových a potom konkrétním typům domů v Sušici. Dále se zaměřuje na vývoj radnice v rámci celé republiky, a to od gotiky po začátek minulého století. Zmíní se také o funkci radnic od středověku a o městské samosprávy. Druhá část práce, rozsahem delší než první, se již věnuje radnici v Sušici. Nejprve se zmíní o historii objektu, dále o radničním stroji a zvonu a o památkovém hodnocení. Poté se sešlá exteriér a interiéru objektu. V kapitole o exteriéru jsou řešena jednotlivá průelí, stěchy a věže. Co se týká průelí, tak jsou rozebírány dílčí architektonické prvky, dále okenní otvory nebo vstupní portál. První a nejdůležitější průelí, o kterém je psáno, je hlavní jižní průelí, pak jsou rozebírány

bo ní fasády, tedy pr elí západní a východní, dále severní a dvorní pr elí. Jako poslední se v ásti o exteriéru eší st echy, a to jejich typ a návaznost na sebe v rámci jednotlivých k ídel budovy. Potom je zmi ováno o v ži, kde je rozebírána její hmota a poloha v í budov nebo také její zast ešení. V kapitole o interiéru jsou rozebírány ásti budovy, a to p ízemí, mezipatro, první a druhé patro, podkroví a v ž. Zvláš je v nováno p ízemí, kde je ešen vstup do budovy a jeho návaznost na tehdejší dv r. V podkapitole pojednávající o mezipatru se eší p edevším schodišt s klenbami. Dále je ešeno první a druhé patro, které je popisováno v rámci jednotlivých k ídel budovy. Jako poslední je ešeno podkroví s v ži, kde je rozebírán krov nebo také jednotlivá patra v že.

Kone ná kapitola této práce se v nuje vlastnímu zhodnocení architektonické stránky sušické radnice a jejímu srovnání s radnicí jind ichohradeckou.

Práce se opírá p edevším o stavebn – historický pr zkum, který nechalo m sto ud lat v rámci p estavby v roce 2002. Dále pak o monografie týkající se m sta Sušice a publikace s tematikou architektury.

2 Středověká a novověká zástavba

Ve vztahu ke starším d jinám byl pro m stskou zástavbu zlomovým obdobím vrcholný st edov k. V pr b hu gotiky dochází k prudkému rozvoji emesel a obchodu, což se odrazilo v celé spole nosti-v d sledku toho se stále více vyd luje zámožné, vzd lané m š anstvo od prostého obyvatelstva. Sou asn dochází ke znovuobnovování byzantské tradice koncentrovat stejná emesla v jedné ulici. Takové uspo ádání však brzy p estalo dosta ovat a emeslníci z téhož odv tví se za ali organizovat v ceších. Rivalita mezi cechy vedla k sout žení ve výstavb obytných dom . Vývoj typ dom byl ovliv ován lokálními tradicemi v r zných m stech a zemích jinak. V hornon meckých m stech vznikl typ domu, který se pak rozší il do zbytku st ední Evropy. Jednalo se o typ, kdy p ední a zadní d m je odd len dvorem a sou asn spojen úzkým spojovacím prostorem na jedné stran dvora, mnohdy s arkádami. Z prvotních germánských forem se pak na severozápad Evropy vyvinul halový d m, který m l st ední sí , na jejíž stranách byly obytné místnosti, dílny a stáje.¹

2.1 Vývoj měšťanských domů od gotiky

V období gotiky se ve m stech objevují bloky zástavby, jež se d lí na dlouhé a úzké parcely, p i emž jejich p ední ást vypl ují hluboké domy se štítovým pr elím a n kdy i podloubím. Za ú elem orientace jsou domy ozna eny domovním znamením. Nejprve mívaly tyto domy pr jezd, kterým se procházelo p ízemím do dvora, ale od 14. století se za íná objevovat mázhaus, z kterého pokračoval pr jezd nebo chodbi ka. V prostoru mázhausu mohl m š an provozovat své emeslo nebo vést obchod. N které výstavn jší domy mohly mít arký ba dokonce v ž.²

Domy renesan ní mívají v porovnání s gotickými domy v tší pravidelnost, jsou prostorn jší a vyzna ují se bohatším architektonickým ešením. Dále p evládá gotická dispozice, a to ve staré uli ní zástavb , zatímco na volném prostranství jde spíše o dispozici ší kovou. Stále se objevuje mázhausový typ domu, ale nádvo í je nov tvo eno arkádami. Pr elí je nejbohat ji zdobeno, bu štítem a nebo atikou, která byla charakteristická pro st ední Evropu, stejn tak jako zdobení sgrafítem. Na pr elní st n se objevovala bosáž nebo rustika.³ Štít je vysoký, mnohdy stup ovitý a je len n

¹ Srovnej s: KOCH, W. *Evropská architektura*. Praha: Ikar, 1998. s. 336, 337.

² Srovnej s: HEROUT, J. *Staletí kolem nás*. Praha: Paseka, 2002. s. 62-64.

³ Srovnej s: DUDÁK, a kol. *Encyklopedie sv tové architektury I*. Praha: Baset, 2000. s. 225.

ímsami lisénami nebo pilastry. Na okrajích a vrcholech štít se často objevovaly dekorativní prvky, například „u ky“. Na které domy mají sjednocené průčelí a dole otevřené zaklenuté podloubí.⁴

Velká změna nastala v užití kleneb. Bylo upuštěno od gotického lomeného oblouku, místo něj se používá plkruhový. Více se používají zavěšené klenby, především klenba klášterní, neckovitá, valená s lunetami, křížová i hřebínková.⁵

Pokud nebyl barokní dům omezen předchozí gotickou zástavbou, tak míval šikovou dispozici. V přízemí domu se mohly nacházet místnosti sloužící obchodním účelům a nad nimi bylo časté nízké mezipatro kde se nacházely byty obchodníků a majitelů domu. Další patra měla normální výšku a sloužila pro ubytování nájemníků.⁶

Na barokních domech nejčastěji převládá mansardová střecha obohacená štítovými vikýři a střední zeď je souběžná s mnohoosým průčelím, které je symetrické a bývá doplněno jedním nebo dvěma portály, přičemž ten druhý je mnohdy slepý. Fasáda je členěna na jedním nebo dvěma rizality.⁷

Architektonické prvky nabývaly nových tvarů. Hlavice sloupů byly často zdobeny festony nebo girlandami. Pilastry byly zdvojené či ztrojené. Také okna dostala nový tvar, buď kasulový nebo plkruhový. Co se týče průčelí, tak nad hlavní římsou bývá atika, často tvořená balustrádou a zdobená vázami nebo sochami.⁸

Devatenácté století se nese v duchu zásadních změn – kromě procesu modernizace a industrializace se projevuje také proces urbanizace. Ta se v menší míře prosazovala již od sklonku osmnáctého století, ovšem plného rozkvětu se dočkala až kolem poloviny předminulého století, kdy se ve velkém ruší opevnění, bojí se hradby a mnoho se začíná uzavřeného okruhu rozrůstat do okolí.⁹ Vznikají předměstí, okružní ulice, sady a náměstí. Města zaznamenávají velký příliv obyvatel. Z tohoto důvodu vzniká nájemní dům – inžák, který je určený pro velký počet rodin. Je vzdušný, prosvětlený a moderní, s místnostmi osvětlenými často z pavlance, odkud se vstupuje do jednotlivých bytů. Starší domy jsou opatřeny novými dvorními křídly.¹⁰

V kompozici klasicistní architektury převládá symetrie. Zůstává závislost na vnitřní výstavbě nosné zdi a v tšinou plošší klenby. Nápadnějším plastickým prvkem

⁴ Srovnej s: SYROVÝ, P. *Dobrodružství architektury*. Praha: ARCH, 1999. s. 261.

⁵ Srovnej s: SYROVÝ, B. a kol. *Architektura své doby*. Praha: SNTL, 1974. s. 248.

⁶ Srovnej s: DUDÁK, a kol. *Encyklopedie své doby architektury I*. Praha: Baset, 2000. s. 220.

⁷ Srovnej s: HEROUT, J. *Staletí kolem nás*. Praha: Paseka, 2002. s. 171.

⁸ Srovnej s: SYROVÝ, B. a kol. *Architektura své doby*. Praha: SNTL, 1974. s. 275.

⁹ Srovnej s: LENDEROVÁ, M. – JIRÁNEK, T. – DOUŠOVÁ, H., *Dějiny každodennosti dlouhého 19. století I. Dějiny hmotné kultury*, Pardubice 2001, s. 64 – 65.

¹⁰ Srovnej s: HEROUT, J. *Staletí kolem nás*. Praha: Paseka, 2002. s. 222.

byl portikus, oproti tomu vnitřní i vnější stěna je rozdělena pouze malými pilastry a festony. Barevnost architektury závisela na druhu kamene. U omítnutých staveb byla laděná do světlých pastelových tónů.¹¹

2.2 Typy měšťanských domů v Sušici

V Sušici se v době stědovalů uplatňoval dom s polozapuštěnou komorou na dvou základních typech domů. První typ je jednotraktový průjezdový dom s komorou uvnitř dispozice, jsou to například domy p. 37, 28, 29 na náměstí Svobody. Druhý typ, kde se uplatnila polozapuštěná komora, je jednotraktový široce orientovaný trojdílný dom se stědovalovým vjezdem, typickým příkladem je dom p. 98 v Havlíkově ulici. (viz obr. 1 v příloze) Jinak se tento typ vyskytoval v okrajových částech města. Zajímavým typem ve městě je dom p. 47. Pravá část domu je průjezdový typ se zadní zahloubenou komorou, zatímco přední část se promítá na průjezdnou síň. V levé části domu se vyskytovala zahloubená komora před náměstím. Dalším typem je síňový dom, kupříkladu je to dom p. 5.¹²

¹¹ Srovnej s: STA KOVÁ, J., PECHAR, J. *Tisíciletý vývoj architektury*. Praha: SNTL, 1989. s. 216, 217.

¹² Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 53, 57.

3 Vývoj městské zástavby v Sušici

Městská zástavba se zrodila ze zahloubených komor-zemnic, které byly zpravidla situovány v hloubce parcely. Tyto zemnice máme například v podřezích na kterých sušických sídel. Ve městě je mnoho snížených suterénních prostorů, které přímo navazují na uliční řádu nebo i v linii náměstí. Tyto dispozice se ve městech uplatňují trojdílnými, na šířku orientovanými domy se zmenšenými komorami. V Sušici se takové domy dochovaly na okraji historického jádra a z pramenů vyplývá, že je máme doložit i v zástavbě náměstí.¹³

Ve městě se z období raného středověku, kromě stop v osnově podřezu a na několika archeologických nálezích, nedochovalo nic. Významné období pro rozvoj města nastalo až za krále Přemysla Otakara II., v této době se Sušice pravděpodobně stala královským městem.¹⁴

Období gotiky lze doložit na mnoha domech ve městě, například podle jejich architektury je lze rozdělit do tří skupin. První a ve městě zároveň nejčastěji zastoupený typ představuje jednotraktový příjezdový komorový dům s parcelou, která je zastavěná do hloubky. Po úbočí parcely prochází sítň v přízemí do dvora podél schodiště a zadní zahloubené komory příjezd. Jedná se o domy například 27 a 28. Mnohdy se tyto domy mohly spojovat a představovat domy síťové, což je druhý typ. Jako příklad nám mohou posloužit například 5, 40, 50. Třetí typ reprezentuje široký dům s vjezdem ve středové části, položeným podélně vedle komunikace. Středem této dispozice prochází příjezd, na který má návaznost z části zahloubená komora a nad ní další komorou a svatnicí opatřenou trémovým stropem. Nejlepším zástupcem pro tento typ je dům například 98.¹⁵

V renesančním období nejsou v Sušici doloženy novostavby. Docházelo k zásadním představám a úpravám starší gotické zástavby, například se měnil podřez staveb, pro získání většího vnitřního prostoru se spojovaly dva sousedící domy, změnil se používaný stavební materiál. Domy, které byly v minulém období hrázdné nebo dřevěné se měnily na zděné a jejich podoba je umělecky dotvořena. V mnoha dochovaných domech na náměstí Svobody bychom našli stopy představby v duchu tzv. české renesance - jde o syntézu domácí gotické tradice a italských teoretických názorů,

¹³ Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 41, 44.

¹⁴ Srovnej s: BARTOŠOVÁ, J. *Zmizelé domy, Sušice*. Praha: Paseka, 2007. s. 29.

¹⁵ Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 44.

které se z Apeninského poloostrova do českého království dostaly spolu se staviteli a architekty. Veliký důraz byl kladen na fasádu, a to z toho důvodu, že byla vystavena tzv. „na oči“, a vyjadřovala tak blahobyt a sociální roli stavebníka. Právě výstavba radnice byla dokonalým příkladem národní sebevědomnosti. Skvělými příklady české záalpské renesance jsou dvě stavby¹⁶. Jedná se o Voprchovský dům p. 40, kde dříve bývalo dvoránské sídlo a kde v současnosti sídlí jedna z poboček Muzea Šumavy. (viz obr. 2 v příloze) Dům p. 48 se nazývá Rozacínovský a v minulosti zde fungovala lékárna. (viz obr. 3 v příloze)¹⁷

Uplatnění barokního slohu bylo v Sušici velmi slabé. To, že město Sušici a její blízké okolí barokní tvarosloví téměř minulo, je významnou výjimkou, neboť jak oblast tehdejšího Plzeňského, tak oblast sousedního Prácheňského kraje byla barokně velmi obohacena. Pokud už se v městské sušické zástavbě baroko projevilo, šlo spíše o drobnější přestavby, takže si většina budov zachovala svůj renesanční ráz. Tento vývoj byl ovlivněn špatnou hospodářskou situací a stagnací ekonomiky v padesátých a šedesátých letech sedmnáctého století, v době, kdy se stále projevovaly negativní důsledky třicetileté války. Prostředky na přestavby se uvolňovaly až když to bylo nutné, a to v případě rozsáhlých požárů, po nichž bylo potřeba domy opravit. Požár z roku 1707 dost ovlivnil i předměstí, kde jsou postupně nahrazeny roubené stavby zděnými. Ztížená finanční situace donutila obyvatele města k postupné likvidaci hradeb. Kámen se poměrně rychle rozebíral na jiné stavby. I přes výše uvedené nalezneme v Sušici výraznější barokní stavby, respektive zajímavé sakrální stavby, což souvisí s tím, že období sedmnáctého a osmnáctého století bylo dobou intenzivně prožívané křesťanské víry. Jedná se tedy o kostel sv. Felixe s kapucínským klášterem a o kapli Anděla Strážce, která se nachází na kopci vysoko nad městem. Barokizace zasáhla také kostel sv. Václava, který byl původně gotickou bazilikou.¹⁸ Dále se barokní zbožnost ve městě projevila výstavbou několika kaplí, například kaple sv. Jana Nepomuckého nebo kaple sv. Rocha a také umisťováním fresek ve štukových rámech s postavami svatců na přelích fasád domů. Tento jev je doložen na domech p. 1, 27 nebo 69.¹⁹

¹⁶ Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 58, 60, 64.

¹⁷ STAŘKOVÁ, A. *Sušice brána Šumavy*. Klatovy: Typos, 2012. s. 12, 15.

¹⁸ POCHÉ, E. *Umělecké památky české Prahy*. Praha: Academia, 1980. s. 467.

¹⁹ LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 67, 75, 76.

Více než barokní sloh se ve městě projevil sloh klasicistní. V historickém jádru se stal považujícím slohem. Měšťanské domy získávaly nový vzhled stavebními úpravami a přestavbami barokních fasád. Zjednodušovala se vnitřní struktura staveb a na předměstí docházelo k dělení předměstských usedlostí, tzv. „forberk“. V této době také začaly vznikat první moderní továrny - na jedné straně se zrodila Fürthova sírkárna a koželužna, na druhé straně spatřila světlo světa Scheinostova sírkárna. Rozvojem přemýšlení se stává opevnění již jen symbolickým. Došlo k odstranění městských bran a začalo se s dlážděním vnitřních prostor města. Nejrazantněji se klasicismus projevil na radniční budově, která se přestavěla za účelem zřízení státních úřadů. Další významné doklady tohoto slohu se ukázaly na domě p. 141 a p. 59, ty se bohužel nedochovaly. Klasicismus se dále významně uplatnil i na dalších domech ve městě. Na domě p. 1 bylo připojeno celé pravé dvorní kídlo, v domě p. 4 vznikla klasicistní pavla ve dvoře, dům p. 5 dostal průčelí v tomto slohu. Klasicistní klenby vznikly v domě p. 27 a 28. Dále se jsou v tomto slohu přestavěny téměř všechny budovy v ulici Americké armády, v Havlíkově ulici se nachází i mnoho novostaveb.²⁰

Vlivem hospodářských změn se město rychle rozrostalo. Skoro všechny domy byly z kamene. Většina domů ve městě byla jednopatrová až na domy v Havlíkově ulici a domy na předměstích, ty měly většinou jen přízemí.²¹

Přerod v moderní město začal na přelomu devatenáctého a dvacátého století, kdy stavební úřad nařídil zhotovit striktní polohopisy. Město se začalo rozdělovat na městské jádro a přemýšlovou zónu. Nový pohled do urbanistického pojetí města vnesl požár roku 1902. V jeho důsledku začaly na troskách spálených domů v Dolejším předměstí vyrůst nové reprezentativní stavby. Vznikly tak Myslíkovy arkýřové domy, sokolovna, úřednický dům p. 382, hotel Svatobor, vila továrníka Schwarzkopfa a majestátní budova reálky. Ve dvacátých letech pak vzniká Villaniho ulice a v ní kolonie dvojdomků s vysokými štíty. Dále vzniká administrativní společenské centrum Buryňka a Masarykova měšťanská škola. Na rohu náměstí byly vystavena dvoupatrová budova spojitelný, Masarykova škola práce a směr do Havlíkovy ulice budova pošty. Tento stavební program okometoval D. Líbal takto: „*celkovou urbanisticko-architektonickou koncepcí postaviti i ve ejné budovy, převážně k severu orientované, do nově proražené vedlejší ulice uprostřed historického jádra, v přímém sousedství*

²⁰ Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 77, 79, 82-85.

²¹ Srovnej s: BARTOŠOVÁ, J. *Zmizelé domy, Sušice*. Praha: Paseka, 2007. s. 38.

nám stí, lze označit za mimořádně pochybený a nezdařený doklad >moderní přestavby< města, bez sebemenšího výtvarného citu.“²²

Ve městě došlo k úpravám fasád mnoha starších domů. V několika případech se postupovalo velmi radikálně, což mělo za následek setrpnost starobylosti domů. Kostel sv. Václava byl přestavěn novogoticky, úpravy fasád se projevíly na domech p. 20, 23 nebo 12. Secesní fasádu dostal dům p. 82. Přestavba v těšíně objektu ve městě zakryla nebo zcela odstranila zajímavé střeškové dispozice. Naopak stavební rozvoj na předměstských územích si zaslouží pozitivní hodnocení.²³

Ve 30. letech minulého století vznikla na vrchu Svatobor nová rozhledna s turistickou chatou. Dále byly vystavěny nové prostory lázní v městském parku na dnešním ostrově Santos, na Fufernách a také na Ostende.²⁴

Brzy po únorovém převratu v roce 1948 se do města dostala železná pohraniční stráž. A protože městu chyběly ubytovací kapacity pro vojáky a jejich rodiny, začal se prosazovat nový fenomén - panelové bytové domy. Doba socialismu neodmyslitelně zasáhla do vývoje zástavby ve městě. První velkou akcí bylo zbudování mostu Pionýr, kterému ustoupil starý most z doby baroka, kaple sv. Kříže, přilehlé domy a na západní straně ohradní zeď klášterního komplexu. V této době se dále přistoupilo k několika demolicím, a to ve Volšovské ulici kolem Scheinostovo náměstí a bývalé židovské čtvrti, kde došlo ke zbourání synagogy a bývalého pivovaru. Na prázdném prostoru pak vyrostly panelové domy a domy služeb. Na městské periferii probíhaly stavební změny invazivně. Znamným zásahem bylo vytvoření prvního výškového panelového sídliště v lokalitě Pod svatoborem, jež bylo později doplněno o nákupní středisko s restaurací. Další sídliště vyrostlo v Hrádecké ulici v návaznosti na tovární komplex Solo. V témže časovém období byla vybudována základní škola v Lerchovské ulici, bohužel na úkor památek chráněné usedlosti p. 59 (tzv. Školovy domy). Doslovně agresivního urbanistického zásahu do uspořádání města bylo sídliště Vojtěška, které navazovalo na sídliště Pod Svatoborem. Co se týče obnovy památek chráněných domů, znamenala šedesátá až osmdesátá léta 20. století ochuzení města o některé hodnotné architektonické prvky. Jedná se o adaptaci domů p. 1, 33, 39 nebo 50 a dále o přestavbu hodnotného domu p. 98. Etapa socialismu znamenala město především

²² LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 87, 88, 96-99.

²³ Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 101-104.

²⁴ Srovnej s: BARTOŠOVÁ, J. *Zmizelé domy, Sušice*. Praha: Paseka, 2007. s. 43.

výstavbou velkých sídlištních komplexů, které našimi neohrožily historické jádro, nebo byly postaveny na okraji města.²⁵

Socialistické územní plány vymezovaly urbanistický vývoj Sušice ještě v devadesátých letech. Avšak po roce 1989 se ostře změnilly majetkoprávní vztahy v rámci nemovitostem. Na funkci města se začalo názírat jinak, byly vytvářeny nové podmínky pro rozvoj města. Vznikl útvar architektury města, který měl za úkol recenzovat objekty v památkové zóně. Na konci devadesátých let vznikl nový územní plán, který stanovil hranice pro rozvoj města. Byla dokončena výstavba sídliště Vojtěška, kde vznikl pokračováním nového tisíciletí komplex tří bytových domů. Pokud jde o historické jádro, tak nejvýznamnějším stavebním pokrokem na poli českého stavitelství a architektury bylo zbourání komplexu hotelu Koruna. Byly sice ponechány secesní obvodové zděné stěny do náměstí, ale začaly nevhodně lze považovat řešení v navazující ulici V Brance, kde vyrostly domky, které nepřilíhají úsporně napodobují historizující vzhled.²⁶

Ulice V Brance rozděluje nábožní Karla Houry přibližně v polovině. Pevná gotická fontána na konci ulice prošla rekonstrukcí a v současné době slouží jako výstavní prostor.²⁷

Druhou velkou rekonstrukcí z pokračováním nového tisíciletí byla oprava radničního bloku. V současnosti se město snaží o naplnění pojetí města jakožto centra cestovního ruchu.²⁸

²⁵ Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 116.

²⁶ Tamtéž, s. 117, 121, 122.

²⁷ Srovnej s: STAŘEKOVÁ, A. *Sušice brána Šumavy*. Klatovy: Typos, 2012. s. 41.

²⁸ Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 122.

4 Fenomén radnice v historickém vývoji

Radnice byla odjakživa reprezentační budova města, která svými rozměry a architekturou vyjadřovala hrdost a bohatství měšťanstva. Radniční budovy nedaly vzniknout žádnému vlastnímu slohu, ale představovaly slohové formy měšťanských staveb. V nich kterých oblastech radniční věže konkurovaly věžím kostelním, nikde se zase stavěly radnice úplně bez věže. Každopádně věžinou radnice stála samostatně náměstím, málokdy byla včleněna do uliční řadové zástavby.²⁹

4.1 Městská samospráva a první radniční budovy

Právo městské samosprávy patřilo v období feudalismu mezi nejdůležitější privilegia města. Toto právo města dosáhla až po velikém úsilí, protože vlastník města, ať král, šlechtic či církev, utužoval svou správu ve městě prostřednictvím svého zástupce, a to rychtáře či fojtu. Tímto způsobem tak bránil rozvoj městské samosprávy. Postupně však rostlo bohatství měšťanů a tím pádem se zvyšovala i jejich svoboda.

Právo se tedy formovalo z vybraných zástupců měšťanů – městská rada. Počet členů rady se různil, od čtyř do dvanácti, ale věžinou se ustálil na dvanácti. Vlastník města zpočátku radu sám schvaloval a uváděl ji v úřad. Městská rada byla volena na rok a v jejím čele stál purkmistr, v jehož úřadu se postupně stívali konšelé. První z nich byl nazýván primas, později primátor. Členové městské rady byli vždy svobodní měšťané a samospráva byla výrazem jejich týdenní nadvlády nad skupinou městského obyvatelstva – podruhá, tovaryš a celedi. Město si vytvářelo z vlastních usnesení rady právo statutární. Soudní rozhodnutí byla dalším důležitým pramenem městského práva. Mnoho měst si své právo začalo sepisovat. V těchto případech se musela rada obracet s žádostí o poučení k významnějším městům, kde se pak našly odvolací místa, například Staré Město pražské, Litoměřice, Olomouc nebo Brno.³⁰

Nejprve se rada města scházela stívala v bytech jednotlivých konšelů. První písemná zmínka o radniční budově se týká radnice v Chebu, která se nacházela na Jánském náměstí a v roce 1270 vyhořela spolu s věžinou částí města. V roce 1296 žádalo Staré Město pražské krále Václava II. o povolení koupit domu, který by sloužil obci jako radnice a kde by mělo sídlo městský písař. Král městského písaře obci povolil, avšak o radnici nebyla ani zmínka. Staroměstští tedy žádali v roce 1338 znovu a k radním

²⁹ Srovnej s: KOCH, W. *Evropská architektura*. Praha: Ikar, 1998. s. 356.

³⁰ Srovnej s: KIBIC, K. *Radnice*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, 1971. s. 7, 8.

ú el m si vybrali d m Volflina od Kamene, který se nacházel v nároží Starom stského nám stí. Král Jan Lucemburský žádost schválil a koup byla uhrazena z vini ního cla. Povolení radnice ve Starém M st pražském dalo podn t ke z izování radních dom v jiných m stech, a to v Brn , Žatci, Most nebo Kadani. B hem dalšího období se rozší ují zprávy o radnicích ve Slaném, eských Bud jovicích, Litom icích, Chomutov , Lounech, Plzni a dalších. Tak ka všechna královská m sta. Po átkem 15. století k nim p ibyla i významná m sta poddanská.³¹

Mnoho radnic v královských a p edevším poddanských m stech vznikala až po husitské revoluci, ke konci 15. století. Ze za átku byly radnice skromné a nelišily se od m š anských dom . N které z nich byly dokonce d ev né, bylo tomu tak p edevším v m stech poddanských, nap . v Rožnov . Královská m sta, která na tom byla finan n lépe za ala budovat po husitské revoluci radnice kamenné.³²

4.2 Význam radniční věže

Honosné radni ní v že se asto stávaly hlavními m stskými dominantami a m ly sv j význam v organismu m sta. Jednou takovou dominantou je radni ní v ž ve Znojm postavená v letech 1445-1448 Mikulášem ze Sedlešovic.³³

Radni ní v ž neplnila jen zdobnou funkci, ale také m la funkci obrannou, nebo sloužila k vojenské a bezpe nostní strážní služb . Výška v že se ídila podle terénu a byla vzájemn závislá na výšce v ží u bran. V že mohly mít jen jeden vrchol, ale n které byly lenit jší s dalšími v ží kami. Na samém hrotu bývala v ž ukon ena makovicí, korouhví nebo jinou ozdobou. V horní ásti se zav šovaly zvonce a také cimbály k hodinám. Zvonce m ly praktické poslání. Vyhlášovaly poplach, svolávaly obec ke sch zi nebo vyzývaly k pomoci p i ohni. Menší zvone ky potom doprovázely odsouzence k poprav . M š ané využívali budovu radnice k umíst ní ukazatele asu, znalost asu byla totiž ve m stech d ležit jší než na venkov .³⁴

4.3 Radnice v renesanci

V dob renesance dochází k nejv tšímu rozvoji radni ní architektury, a to jak ve m stech poddanských, nap . radnice v Mladé Boleslavi, eském Krumlov , Volyni

³¹ Srovnej s: KIBIC, K. *Radnice*. Praha: Tisková, edi ní a propaga ní služba, 1971. s. 8.

³² Srovnej s: HOFFMANN, F. *eské m sto ve St edov ku*. Praha: Panorama, 1992. s. 135, 136.

³³ Srovnej s: KIBIC, K. *Radnice*. Praha: Tisková, edi ní a propaga ní služba, 1971. s. 9.

³⁴ Srovnej s: HOFFMANN, F. *St edov ké m sto v echách a na Morav* . Praha: Lidové noviny, 2009, s. 188.

nebo v Dačicích, tak i královských, která nestávala pozadu a představovala nebo budovala radnice v Litoměřicích, Stříbře, Klatovech nebo českých Budjovících.³⁵

V této době se objevuje typ radnice, která stojí ve středním náměstí. Tato typologie je známkou vývoje radničního domu od tržního objektu. Tato dispozice se projevila v celém středoevropském prostoru.³⁶ Na budov se postavilo horní patro s místnostmi, které sloužily městskému úřadu, zatímco prostory v přízemí se nadále využívaly k obchodním účelům. Vyskytuje se u měst s šachovnicovou uliční sítí a pravidelným náměstím. Tyto radnice se objevují zejména na severu Čech a Moravy, jedná se například o radnici v Rýmařově, Lanškrouně nebo Uničově. Další renesanční typ je radnice se středním vřtí. Tato dispozice se objevuje například u radnice v Brtnici, kde cimbuří přechází v pozdní renesanční štít, za nímž byla původně věž, také radnice ve Veselí nad Lužnicí má v ose atikového průčelí věž. Nejcharakterističtější příklad tohoto typu byla radnice v Praze na Malé Straně, která měla dokonce tři věže a štíty v hlavním průčelí. Co se týče vřtí, dále se stávaly dominantami města. V době pozdní renesance dochází k hledání nových forem, jež se projevily i v tvarech bání vřtí, jedná se například o radnici v Brně nebo Boskovicích.³⁷

Časté u středoevropských radnic bylo venkovní předložené schodiště, které mělo ústí v prvním poschodí. Typickým příkladem tohoto jevu je radnice v Olomouci, také Staroměstská radnice v Praze.³⁸

4.4 Radnice v baroku

Období baroka u nás souviselo s velkými společenskými změnami. Začátek slohu byl provázen rušnými událostmi třicetileté války, která měla negativní vliv, mnohé radnice totiž byly pobořeny a nebo byla jejich dosavadní stavba přerušena. Až po roce 1660 se začínají stavět radnice nové, které se v této době stavěly buď v menších městech, kde dosud radnice nebyla nebo z důvodu nevyhovující starší budovy. Jednalo se o štítové stavby s věžičkou, které měly někdy lidový charakter, je to například radnice v Borovanech nebo Velešíně. Později se věž v ose zvažuje. Tento typ se v baroku uplatňuje nejvíce.³⁹

³⁵ Srovnej s: KIBIC, K. *Radnice*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, 1971. s. 11.

³⁶ Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 267.

³⁷ Srovnej s: KIBIC, K. *Radnice*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, 1971. s. 11, 12.

³⁸ Srovnej s: PETRÁ, J. a kol. *Dějiny hmotné kultury I(2)*. Praha: SPN, 1985. s. 568.

³⁹ Srovnej s: KIBIC, K. *Radnice*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, 1971. s. 12, 13.

Co se týče významnějších měst, tak ty spíše navazují na renesanční typ se stědní vřtí. Nejlepší příklad tohoto typu je pěstavná radnice v eských Budjovicích. Z doby renesance zde zstaly zachovány n které části v pízemí a p vodní klenby. Další radnice, které mají stědní vřt v ose jsou například v Rakovníku, Novém Městě na Moravě a v Uherském Brodě.⁴⁰

4.5 Radnice v klasicismu a dalším časovém horizontu

Klasicismus byl u nás vládnoucím směrem kratší dobu než baroko, jeho tvarosloví se mohlo projevovat ještě v padesátých letech předminulého století. Na sklonku své vlády, nejpozději od třicátých let, však souperil s romantickým historismem. Z jeho různých variant nejvíce se uplatnil zvláště styl novogotický, novorenesanční a novobarokní, které se udržely až do osmdesátých let 19. století. V závěru století se prosadil nový stylový výraz – secese, která však trvala jen krátce. Obecnému vývoji odpovídalo i architektonické řešení radnic – v první polovině století se radnice stavěly klasicistně, ovšem nejvýznamnějším stylem byla v 19. století novorenesance.⁴¹

Postupem 19. století se změnil jak význam radnic, tak i jejich obsahová náplň. V předchozím období byla radnice správní i soudní budovou. To se ovšem v polovině 19. století změnilo, jurisdikce se oddělila a radnice zůstala jen správní budovou. Nová pozice radnic se projevila i v úpravě vnitřních prostorů a jejich vybavení. Hlavními místnostmi se staly kanceláře starosty a zasedací, p vodní radní síň. Na výzdobě interiéru se mnohdy podíleli významní českí umělci.⁴²

První klasicistní radnice vznikla v Teplicích, je to adová budova o dvou patrech, sedmiosá, řešená symetricky s tříosým rizalitem. Roku 1808 vznikla ještě klasicistní radnice v Sobotce. Empirové radnice vznikly v Kamenickém Šenově a v Cvikově. Dokladem pěstavby p vodní renesanční budovy v empirovém stylu je radnice v eské Kamenici a Kráso. Složitý vývoj mají radnice v Jilemnici a Sušici, které byly několikrát pěstavěny nebo rozšířeny.⁴³

Novogotickou radnici nechali postavit v Trutnově, v Novém Bydžově a novogotické příslí má i radnice v Lomnici nad Popelkou. Také v jižních částech se vyskytují hodnotné příklady novogotických radnic. Jde o radnici v Táboře a ve Vyšším

⁴⁰ Srovnej s: KIBIC, K. *Radnice*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, 1971. s. 13.

⁴¹ Srovnej s: KIBIC, K. *Historické radnice*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, 1988. s. 102.

⁴² Tamtéž, s. 126-129.

⁴³ Tamtéž, s. 102-107.

Brod . Krom novogotického období se uplatnil od šedesátých let sloh novorenesan ní, který vycházel ze t í pramen , z italské renesance, pozd ji se vycházelo z domácích vzor a nakonec se používaly n mecké p edlohy. Typem kde se uplatnil vliv italizující novorenesance je radnice v Klášterci nad Oh í, Humpolci nebo ve Frenštát pod Radhošt m. Z domácích vzor , které se inspirovaly architekturou 16. a po átku 17. století vznikla nap . radnice v Pardubicích, Kladn nebo Náchod . T etím sm rem byla návaznost na n mecké vzory. Jedná se kup íkladu o radnici v Liberci nebo Hodonín . Pouhým úryvkem proti novorenesanci byl v radni ní architektu e novobarok, p esto je t eba vyzdvihnout p estavbu radnice v Beroun a novobarokní jižní k ídlo Židovské radnice v Praze.⁴⁴

Také secesní sloh se uplatnil v radni ní zástavb . Zajímavým p íkladem je radnice v Rokytnici nad Jizerou, v Prost jov a nová secesní radnice vznikla v Šumperku. Ur itý projev kubistického cít ní je znát na pr elí radnice ve Veselí nad Lužnicí - Mezimostí.⁴⁵

⁴⁴ Srovnej s: KIBIC, K. *Historické radnice*. Praha: Tisková, edi ní a propaga ní služba, 1988. s. 111-123.

⁴⁵ Tamtéž, s. 124-126.

5 Radnice v Sušici

Mohutný čtyřdílný objekt se nachází uprostřed náměstí Svobody. Stavba se skládá ze čtyř na sebe kolmých obdélných křídel, které nejsou stejně široké a vymezují vnitřní dvůr. V jižní části objektu jsou dvě poschodí, v dalších částech jsou poschodí tři. Stěchy jsou valbové a jejich hřebeny jsou ve stejné úrovni po celém obvodu. Na ose jižního křídla se nachází štíhlá hranolová věž s kvádrovanými lisénami v nárožích, která je vysoká 31 metrů a je členěná dvěma kordovanými pásy. V polích jsou lisenové rámy, které mají v rozích tvrtoblouky a nahore podél kruhových prořezů jsou hodinové ciferníky. Věž je zastřešena cibulovou bání.⁴⁶

5.1 Historie objektu

Stavba sušické radnice, která svou velikostí patří k největším v městě, je výsledkem komplikovaného předchozího vývoje, jehož podrobnosti nutno hledat v prvních polovinách 15. století. Město bylo založeno na sklonku 13. století. Už v této době měl ve městě největší moc rychtář, královský úředník vybavený mnoha pravomocemi, který nepotřeboval pro své úřadování vlastní budovu. Teprve poté, co se zkonstituoval sbor dvanácti konšelů, se stala radnice hmotným vyjádřením městské rady. Na radnici předsedali původně purkmistr, městský písař (notář), stala se také místem konání radních zasedání, včetně tzv. obojí rady. První zmínka o radnici pochází z roku 1464, kdy se po požáru zhotovoval nový orloj. V 16. století dvakrát vyhořela (1544 a 1592). V roce 1553 se „obecní rathaus“ začal pravidelně, kromě své funkce správní, plnit i funkci hospodářskou. Šenkovalo se tady pivo, pronajímala se a prodávala se zde uskladňovací obecní síla. Od roku 1584 se ale začala situace komplikovat, objevuje se totiž zmínka o dalším objektu radničního charakteru. Paralelně tedy vedle sebe existují dva objekty, a to „rathaus velký“ a „rathauzec“, ve kterém se nacházela městská váha a sladovna. Dodnes není tato toponymie vysvětlena. A. Janák přišel se dvěma teoriemi. Ta první, nepravděpodobná, pojednává o souběžné existenci obou radnic, druhou možností je, že velký rathaus vznikl jako novostavba, do které se nastěhovala městská správa poté, co opustila starší rathausec.⁴⁷ „O staré a nové radnici hovoří také Jana Galerius Píbramský, autor humanistického spisu o Sušici z roku 1615 - obě podle něj stály na

⁴⁶ LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 263.

⁴⁷ Tamtéž.

nám stí, p i emž nová v jeho st edu nesla hodiny zn jící dvojím odbíjením a zdobené obrazem krále Karla V. Krom toho v budov byl sklad soli, spojený s jednou v ží, z nichž strážní sledovali p ípadné zaplanutí požáru.“⁴⁸ Po roce 1700 se projevuje názvoslovná dvojkolejnost používáním slov „rathaus“ a „starý rathaus“, p i emž se nezjistilo nakolik je srovnatelná s názvy a situací v 16. století. V roce 1592 vypukl požár a prameny nazna ují rozsáhlou stavební akci na budov radnice, která ovšem nebyla hotová ještě ani v roce 1620. Stavba stagnovala následkem velkých vydání na vále né ú ely.⁴⁹

V roce 1707 vypukl v Sušici další katastrofální požár, který se b hem p lhodiny rozší il po celém m st i p edm stí. Byly zcela zni eny kostely sv. Václava a kostel sv. Matky Boží v Horním p edm stí, d kanství, špitál, 128 dom ve m st , deset dvor , obecní mlýn, obecní d m a také radnice. Škody byly napravovány celá desetiletí. Na radnici sho el skoro celý m stský archiv, což m lo fatální d sledky pro d jiny a místopis staré Sušice. Z m stských knih bylo zachrán no jen n kolik svazk .⁵⁰

Radnice touto tragédií velice utrp la, cože zhodnotil m stský ú edník takto: „radní d m celý zd ný a velkým nákladem zp sobený pod cihelnou st echou i s jednou vysokou a nákladnou v ží pod plechem i s velkýma hodinama železnýma“.⁵¹

V letech 1720-1722 obec postupn skoupila ti soukromé domy, d m Pretlikovských d dic , d m manžel Willových na nám stí zvaný „starý rathaus“ a d m Wolfganga Jefikovského. Domy byly zbo eny a na jejich míst m la vzniknout nová rozší ená radnice, která existovala až do p estavby v letech 1800-1851⁵² „Zna ný vliv na osudy sušické radnice m ly správní reformy. Zrušení staré m stské samosprávy v roce 1788 spolu s ú adem královského rychtá e a jejich nahrazení regulovanými magistráty ještě nep ineslo žádné zm ny co do zp sobu využití objektu (...) Zrušení patrimoniálního z ízení a jeho nahrazení systémem nových ú ad politiké, finan ní i soudní správy však m lo p ímo fatální vliv na stavební podstatu radnice a její architektonickou cenu. M stská samospráva m la eminentní zájem kv li dalšímu rozvoji a prosperit obce, aby se Sušice stala sídlem co možná nejn tšího po tu nových státních

⁴⁸ LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky m sta Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 269.

⁴⁹ Tamtéž, s. 269.

⁵⁰ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavebn historický pr zkum*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s. 5.

⁵¹ LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky m sta Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 270.

⁵² Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavebn historický pr zkum*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s. 6.

ú ad , a proto již v dubnu 1850 nabídla státu m stskou radnici jakožto nejhonosn jší m stskou ve ejnou budovu za sídlo okresního soudu a podkrajského ú adu.“⁵³

M sto nechalo radnici rozší it a v letech 1850-1851 prob hla p estavba. V budov radnice pak m ly své sídlo již zmín né instituce - podkrajský ú ad, okresní soud v etn v zení, státní zastupitelství a berní ú ad.⁵⁴ „*Jméno vlastního projektanta p estavby ovšem neznáme – mohl jím být sušický m stský stavitel Josef Van ata – a uniká nám i podrobný rozsah stavebních úprav, provedených v interiérech radnice. (...) Za své úsilí pro d stojné umíst ní státních ú ad m stská obec obdržela pochvalný dekret od tehdejšího ministra spravedlnosti Antona Schmerlinga a ministra vnitra Alexandra Bacha.*“⁵⁵ M stský purkmistrovský ú ad, který zde také sídlil, byl p est hován do domu p. 6, ale v šedesátých. letech p edminulého století se vrátil zp t na radnici. Objekt radnice byl nov upraven v devadesátých letech 19. století, kdy byly v ze ské cely nacházející se v prvním pat e p estav ny pro pot eby m stské spo itelny. V druhém pat e pak vznikla zasedací místnost zastupitelstva obce a do dalších volných místností se pozd ji nast hovalo m stské muzeum.⁵⁶ Tuto podobu si budova radnice uchovala až do po átku t icátých let 20. století. Roku 1930 došlo k blíže neup esn né úprav týkající se zasedací sín . (viz obr. . 4 v p íloze) Tohoto stavebního po inu se ujal stavitel R. Grabinger. Následující rok m sto nechalo odborn ošet it renesan ní vstupní portál.⁵⁷

M stská rada v ele se starostou Janem Seitzem m la v plánu mnohem velkolep jší p estavbu objektu. Inspirací jim byla p estavba radnice v Poli ce, která je po architektonické stránce podobná té sušické. M sto požádalo o vyhotovení návrhu renomovanou firmu Inžený i Freiwald a Böhm z Prahy. Ti se k p estavb stav li takto: „*Chceme u initi Vaši radnici opravdovou zvláštností, jíž bychom sice ponechali jiho eský charakter, ale vyzdvihli toto dílo na pozoruhodnost, což ocení teprve doba pozd jší.*“⁵⁸ Úst edním motivem p estavby by byla výstavba podloubí v jižním pr elí, kdy by se musely probourat stávající zdi v p ízemí. Kv li po ínající druhé sv tové válce

⁵³ ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavebn historický pr zkum*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s. 8.

⁵⁴ Srovnej s: KU A, K. *M sta a m ste ka v echách na Morav a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2008. s. 199, 200.

⁵⁵ LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky m sta Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 271.

⁵⁶ Srovnej s: KU A, K. *M sta a m ste ka v echách na Morav a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2008. s. 199, 200.

⁵⁷ Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky m sta Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 271.

⁵⁸ Tamtéž, s. 271, 272.

nebyl tento plán zrealizován. Ale ještě v roce 1947 se o něm uvažovalo, byl však posouzen jako nákladný. Došlo však k dílčím úpravám, které se týkaly vzhledu a střešiny. Opravy zasáhly i interiér, který byl potřeba zmodernizovat. Instalovalo se ústřední topení, dřevěné schody se vyměnily za kamenné žulové a vydláždily se chodby.⁵⁹

Přibližně v polovině 20. století došlo ke zrušení celvenství a v roce 1958 město rozhodlo, že se zveněškových cel nechají udržovat kanceláře. Dále se stavební práce týkaly úpravy oken v bývalých vzhledových kobkách, a to tím způsobem, že se v prvním patře, mezipatře i druhém patře změnily. Roku 1973 se rekonstruoval elektrický rozvod. Další drobné úpravy v osmdesátých letech nejsou podrobněji zpracovány. V letech devadesátých došlo k opravě vzhledu, ciferníků, také horního podlaží a vstupních prostor radnice.⁶⁰

V letech 2003 a 2004 došlo k zatím poslední opravě na budově radnice. Týkala se především rekonstrukce fasády. V současnosti je radnice důstojným sídlem městského úřadu a v přízemí se nachází informační centrum. Prostory v podkroví slouží k výstavám regionálních umělců nebo důležitých základních škol.⁶¹

5.2 Radniční hodiny a zvon

O počátku hodinového stroje ve věži písemné prameny mlčí. První nepřímá zmínka o hodinovém stroji pochází z roku 1572, a to v souvislosti opravy věžních hodin, kdy byl zavšesen nový cimbál. Roku 1592 zpustošil požár hodiny, cimbál i zvon. Ale v roce 1615 už na věži hodiny jsou a ke všemu ještě dozdobeny podobiznou císaře Karla V. Tyto hodiny se ale zpožovaly, a tak město nechalo zhotovit nový stroj, který ale podlehl katastrofálnímu požáru, stejně tak jako zbytek budovy radnice v roce 1707. Spolu s radnicí byly opraveny i hodiny na věži. V následujících letech byly hodiny ještě několikrát zničeny, a to většinou v důsledku věžních požárů. Posledním rokem byl rok 1910 kdy byly na věži zřízeny nové tystranné hodiny s mechanickým pohonem a starý lihový stroj byl uložen do sušického muzea. Ovšem ani tyto hodiny se nevyhnuly stíženosti. Lidé si stěžovali, že jdou o patnáct minut dopředu oproti nádražnímu času. Na počátku druhé světové války byly hodiny doplněny o mosazná ložiska, jenže vlivem situace, kterou nastolila válka, musely být zrekvírovány.

⁵⁹ LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 272.

⁶⁰ ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 12.

⁶¹ FIŠERA, Z. *Historické radnice vech, Moravy a Slezska, 2. díl*. Praha: Libri, 2010. s. 335.

Neúspěšně bylo zabráněno jejich roztavení. Po válce byl instalován pouze v tšši z obou cimbálů, ten chybějící se nechal nahradit kyslíkovou lahví, což trvá do dnešních dnů. Dle ležitého roku pro hodinový stroj byl rok 2010, kdy město nechalo hodiny zautomatizovat a napojit na digitální ústřednu.⁶²

Dále je nutno se zmínit o radničním zvonu, který měl nemalé funkce. Jeho funkcí primární bylo svolávání městské rady k zasedání a teprve sekundární funkcí ohlašování požárů. První zmínka o zvonu pochází z roku 1652, kdy byl zvon na „rathauz“ zavěšen. Vydržel tam až do osudného požáru roku 1707, kdy byl zničen. Následujícího roku město nechalo zhotovit nový zvon, který sloužil až do roku 1767, kdy pukl. V roce 1788, kdy byl zřízen regulovaný magistrát a došlo k zániku samosprávy, nevyužíval už se zvon k svolávání radních. Přetrvala pouze funkce poplašného signálu.⁶³

„Podle svědectví J. Holíka z roku 1890 se na zvonku, nazývaném Planý a zavěšeném na jihozápadním nároží domu, nalézal reliéf sv. Floriána, jenž lije vodu do plamene hořícího domu, a reliéf sv. Petra a Pavla. Tento zvonek je umístěn na původním místě dosud (...).“⁶⁴

5.3 Památkové zhodnocení

Velkolepý radniční palác stojící soliterně uprostřed náměstí Svobody je nejsuverenější projevem vzrůstajícího sebevědomí města už od 16. století. Přesto, že je pro vodní renesanční stavbu v detailech setrvalá, udržuje stále uspořádání objektu. Nejvýznamnějšími částmi této historické epochy je hlavní jižní křídlo, v němž hlavní schodiště a západní a východní křídlo. Dále je nutno poukázat na zachování renesančních kleneb v původní a části v prvním patře.⁶⁵

Za památkově hodnotnou můžeme pokládat i přestavbu z poloviny 19. století. Zachována je dobová malířská výzdoba v reprezentativních místnostech a další detaily. Za vysoce hodnotný stavební prvek lze v celistvosti pokládat klasicistní krov a dřevěné konstrukce vzhledem s krovem z doby klasicismu. Nelze opomenout ani výtvarné prvky

⁶² Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 272.

⁶³ Tamtéž, s. 273.

⁶⁴ LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 273.

⁶⁵ ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 33.

vnesené do stavby za první republiky. Z památkového hlediska je objekt jednou z nejvýznamnějších staveb v republice.⁶⁶

5.4 Exteriér

Současná podoba fasád v podstatě představuje stav, který vznikla při stavbě objektu v roce 1850. Ze starší méně početné ikonografie je patrné, budova radnice měla v prvním a druhém patře sdružená okna po dvou, která byla zřejmě pozdně renesančního vzhledu.⁶⁷

5.4.1 Hlavní průčelí

„Hlavní (jižní) průčelí je pětiosé, souměrné podle střední osy, v níž se uplatňuje střední rizalit v žele. Omítky jsou štukové. Fasáda vyrůstá z předsazeného omítaného soklu završeného soklovou římsou, který je v ose přerušen portálem ústředního vstupu. Tento edikulový portál rámuje disproporčně širokou svítlou vchodu završeného proto segmentem. V jeho vrcholu se v poloze klenáku uplatňuje plochý reliéf čtyřlístkové rozety. (...) Zalamované kladí edikuly nese dvojice vyřábkovaných toskánských polosloupů na úzkých postamentech, jejichž členění stěny jsou zdobeny vázami. Entase polosloupů je nápadně zvýrazněna na spodních částech dříků. Na výslu se nacházejí plastické útvary, které připomínají stínky cimbuří. Jejich rozmístění je podivně nerovnoměrné. (...) Portál byl v minulosti zbaven viditelných zbytků starších náterů až na holý kámen. (...) Segmentová archivolta portálu je dodatečným útvarem z přestavby roku 1850. (...) V portálu bývala osazena ještě po polovině 20. století dvoukřídlá klasicistní vrata z 1. poloviny 19. století. (...) Vrata byla zlikvidována a nahrazena esteticky i funkčně invalidní náhražkou, na níž byly přeneseny do chybné polohy lví hlavy, krabicový zámek s klikou a panty.“⁶⁸

Přízemí fasády je pojednáno pásovou rustikou. Okna jsou obdélná a v přízemí bez výzdoby. V prvním patře jsou opatřeny šambránou, svazkovými klenáky v příkladu a také segmentovým frontonem. Okenní otvory druhého patra mají kvádrované

⁶⁶ ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 33.

⁶⁷ Tamtéž, s. 18.

⁶⁸ Tamtéž, s. 18, 19.

šambrány s klenáky v p ekladech.⁶⁹ (...) „Kordonová ímsa odd luje 1. patro. V její úrovni je u jihozápadního nároží radnice umíst n v železné montáži bronzový zvonhodnotné dílo bohat zdobené reliéfy; vzhledem k nep ístupnosti nebylo možné blíže datovat. Okna 1. patra jsou posazena na pr b žnou podokenní ímsu. Princip konstrukce jejich nyn jších výplní a jejich stá í se shoduje s p ízemím. (...) Okna rámují maltové šambrány se svazkovými klenáky v p ekladu, které dobíhají k segmentovým fronton m neseným konzolami. Výška 1. patra je zd razn na na úkor na úkor dalšího podlaží, které vymezuje teprve pr b žná podokenní ímsa. Okna obdobného principu a stá í výplní jsou ve 2. pat e rámována rustikovými šambranami s klenáky v p ekladech. Fasáda je plasticky len na ve dvou vrstvách-spodní vytvá ejí lisenové rámy, v 1. pat e s vykrajovanými kouty, svrchní vrstva spo ívá ve svislém len ní rustikovými lisenami. Ve 2. pat e se uplat uje pouze toto svislé len ní. (...)“⁷⁰

5.4.2 Boční fasády

Západní i východní fasády mají stejný ráz jako hlavní pr elí. Pouze v severní ásti fasád je obm n ný p ítomností oken mezipatra.⁷¹ „V p ízemí západního k ídla ve druhé ose od severu se nachází vchod upravený v polovin 19. století na míst v tšího vjezdu do solnice. Dnešní vstup je vybaven pravoúhlým žulovým ost ním s nadsv tlíkem. K jeho výrob byl podle nefunk ních otvor v horním dílu stojky druhotn použit starší kamenický lánek. Dve e v tomto ost ní pocházejí z poslední tvrtiny 20. století a skladbou prkének napodobují klasicistní zp sob. Kování je klasicistní. Na obdobném míst východní fasády byl roku 1994 upraven vchod do bankovní pobo ky (novodobé výpl ové dve e); ve 4. ose od severu byl ve stejné dob na místo okenního otvoru vložen bankomat.“⁷²

⁶⁹ Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky m sta Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy 2012. s. 264.

⁷⁰ ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavebn historický pr zkum*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s. 19.

⁷¹ Vlastní pozorování.

⁷² ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavebn historický pr zkum*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s. 19, 20.

5.4.3 Severní průčelí

Průčelí orientované na sever má šestiosé uspořádání a v celé jeho velikosti se uplatňuje mezipatro.⁷³ Smerem do severního průčelí byly v minulosti obráceny vzhledem k celé cely, tato dispozice ovlivnila hustotu uspořádání okenních os. Mezipatro je propojeno s prvním patrem vysokým stropem lizén. Vyobrazení z roku 1915 ukazují podobu fasády po zrušení části vzhledem k celým cel v prvním patře a také v nejvyšším podlaží. Změny, které byly provedeny ve 20. století lze snadno srovnat s dnešním stavem. Tato úprava se týkala okének cel, která byla přestavěna na velká okna. Tím došlo k odstranění plastických polí, která dříve propojovala okna prvního patra s mezipatrem.⁷⁴

5.4.4 Dvorní průčelí

Průčelí dvora je pokryto hladkými štukovými omítkami, které jsou na povrchu novodobé, stejně tak jako všechny výplně otvorů. Hlavní římsa je tvarem redukována na šikmou plochu. Průčelí hlavního jižního křídla je rozvrženo do tří os a vykazuje zbytky náročnějšího řešení. Přístup je do dvora otevřeným rozměrným pískovcovým vstupem, jež má archivoltní zvýrazněnou pravoúhlým ústupkem. Z obou dvou stran se u vstupu nacházejí užší pískovcově završená okna. Předpokládá se, že koncept trojosého průčelí s dominantním otvorem ve střední ose má pozdní renesanční povahu, usuzuje se tak podle vztahu otvorů ke klenbám v přístupu.⁷⁵ První a druhé patro je svisle členěno lisem, ty jsou nespíše klasicistním zjednodušením určité úpravy, která na radnici v této době probíhala.⁷⁶ Stejně jako v přístupu se předpokládá pozdní renesanční povaha oken i v prvním patře, zatímco situace v druhém patře není zcela jasná.⁷⁷

„Dvorní průčelí západního křídla je hladké, v severní části překryté přístavbou záchodů. V přístupu novodobě upravené vstupy s novými dveřmi(...), v patrech zdvojená okna za špaletou z téže doby; v okna do chodby a schodišti v 1. patře skleněné tvárnice (luxfery). Východní dvorní průčelí má obdobnou povahu. V jeho patrech jsou patrné zazdívkové okenní otvory. Srovnání s dobovými prvky však ukazuje, že jde o

⁷³ Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 264.

⁷⁴ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 20.

⁷⁵ Tamtéž, s. 20.

⁷⁶ Vlastní pozorování.

⁷⁷ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 20.

zazdívký slepých nik, které byly vytvořeny pro oživení plochy pro elí. Zda tyto niky mají
případnou návaznost na starší plány pro přestavbu r. 1850 nezachycené otvory, nelze
vizuálně zjistit. V prvním patře na severním konci východní fasády tkví ve zdi železná
šibenice.⁷⁸

Severní proelí dvora je v prvním patře opatřeno předloženou novodobou
pavlaí, která má zděné zábradlí s vertikálně oválnými otvory. Na pavla se vstupuje
novodobými balkónovými dveřmi domovníkova bytu.⁷⁹ Před přestavbou v roce 1850
bylo podle dobových plánů severní dvorní proelí dvouosé. Povrch na dvoře je
bituminózní, místy pokrytý plochami betonu.⁸⁰

5.4.5 Věž

Obdobně jako v prvním patře hlavní fasády je věž dleena horizontálně na
patrové římsy a svisle rustikovými liseny, jež jsou na podkladu lisenových rámců. Co se
týče oken, tak jsou orámovány jednoduchými maltovými šambranami, s jednoduchými
výplněmi a osazené špaletou. Nad ciferníky hodin je ve prostřednatech stranách
přelukovitě vzepjatá hlavní římsa v železe. Stěcha v železe je cibulového typu s lucernou a
pokryta měděným plechem. Podle fotografie z roku 1832 je patrné, že na hrotnici býval
plechový císařský orel. V severní části v železe jsou na stěně v omítce zachovány nápisy o
opravách z let 1950, 1982 a 1999.⁸¹

Věž je hranolová, štíhlá o výšce 31 metrů a je rozdělena na pět pater. Cibulová
báň, která přechází v osmibokou lucernu má hrotnici s prstencem, makovicí a
praporkem.⁸²

5.4.6 Střechy

Střešní krytinou radnice jsou novodobé prejzy, ale z dokumentace není zřejmé kdy
došlo k pokrytí. Ze zápisu z roku 1946 vyplývá, že se narušená prejzová krytina měla
vyměnit za nové tašky, k tomu ovšem nedošlo, a tak se s pokrytím střechy novými
prejzy počítalo opět roku 1948. Půl střechy je vzhledem k malému spádu pokryt

⁷⁸ ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 20.

⁷⁹ Vlastní pozorování.

⁸⁰ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 20.

⁸¹ Tamtéž, s. 19.

⁸² Srovnej s: LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky města Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012. s. 263, 264.

plechem červené barvy a sklání se od vlny do dvora. Stěchy prostupují vikýřové - volská oka, a to na vnitřní nádvoří straně. Ke stěch patří i novodobé okapy, které jsou z pozinkovaného plechu.⁸³

Komíny jsou omítnuté a ty nepoužívané jsou opatřeny plechovými stříškami, aby do nich nezatékalo. Komín se dochovala jen část, ostatní byly ve druhé polovině 20. století ubourány. Komín v severozápadní části byl nově přestavěn kvůli plynové kotelně. Stěchu vlny pokrývá nový mramorový plech a její tvar je důsledkem přestavby z poloviny 19. století. Z plánů fasád z roku 1851 vyplývá, že se v ose fasády, na západní a východní straně, nacházely nízké trojúhelné štíty, kterým odpovídalo uspořádání stěchy.⁸⁴

5.5 Interiér

5.5.1 Přízemí

Jižní křídlo se sestává ze tří traktů a má trojdílnou dispozici, která je souladná s příjímou osou. Trakt vedoucí do dvora je úzký a neúplný. K severozápadnímu úseku jižního křídla se napojuje blok hlavního schodiště. Uspořádání křídla není v souladu s obvyklou typologií městských domů, proto se předpokládá, že objekt byl stavěn už od počátku jako jediná budova, tedy radnice. Centrální díl dispozice je vydlážděn obdelníkovými deskami ze žuly. Na stěnách jsou hladké bílé omítky, v jejichž základě se předpokládá renesanční vrstva, usuzuje se tak podle povahy kleneb. Důležitý vstup k východu je zadržena na jeho místě je gotická deska s nápisem, která byla první městské bránou „*král Jan dovoluje mstu výstavbu hradeb*“⁸⁵ (viz obr. 5 v příloze)

V přední části stědního dílu je zahrnuto podvěží. Renesanční klášterní klenba se lení na objemné trojboké výšce, které mají svůj vrchol v kruhovém útvaru, kde je nevhodné umístit světlo. Na hranách výše jsou maltové hřebínky. Podvěží se otevírá do síně s renesanční valenou klenbou, ta se sestává ze dvou pár trojbokých výšeří, jež jsou provázány maltovými hřebínky. P okruhovým přechodem se vchází do dvorního traktu.⁸⁶

⁸³ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 21.

⁸⁴ Tamtéž, s. 21.

⁸⁵ Tamtéž, s. 21.

⁸⁶ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 21.

Ve dvorním traktu se nachází vstup do dvora a chodba ke schodišti do 1. patra. Trakt je zaklenut valenou klenbou s páry styčných trojbokých výseří, ta je renesanční až po spodní rameno schodiště. Na podlaze je dlažba tvořená žulovými deskami.⁸⁷

Ve východním díle hlavního kídla se nachází prostor zaklenutý renesanční valenou klenbou s páry trojbokých výseří, také provázených hřebínky. Místnost je novodobě rozdělena úzkou přímkou na dva prostory. Na severní straně se nacházejí dva arkádové oblouky, pod nimiž jsou novodobé příčky. „Vznik arkád je nejasný. Před přestavbou roku 1850 byla příslušná zeplná, resp. Obsahovala obslužný otvor pro nepřímé vytápění kamen ze sousední dymníkové (erné) kuchyně a niku vchodu do sousední místnosti.(...) Navzájemný trakt východního dílu obsahuje velkou místnost klenutou valenou se dvěma páry trojbokých výseří s hřebínky. Klenba je renesanční. Ve vrcholu ji podpírá novodobý prvek, zřejmě železobetonový. Dispozice, pravděpodobně barokního původu, která tento prostor vyplnila (...), byla novodobě odstraněna(...)“⁸⁸ Uspořádání západního dílu hlavního kídla je shodné s východním. Nalézají se zde renesanční klenby s hřebínky⁸⁹

Schodiště bylo v polovině 19. století opraveno a nově segmentově podklenuto. Myšlenka dvouramenného schodiště s podestou, navykklá od renesance, zůstala zachována. Také základní stěnové zdi schodiště má renesanční původ. Na podestě mizí přízemím a prvním patrem byla kdysi dvojice renesančních oken, která ovšem byla po přestavbě roku 1850 vymazána za okno jediné. Na hmotu schodiště se váže západní kídlo.⁹⁰

V přízemním západním kídle se nachází dispozice, skládající se ze dvou traktů, a to úzkého dvorního a hlavního přízemního průchodu. Toto rozložení vzniklo při klasicistní přestavbě v polovině 19. století. Prostory jsou zaklenuty plackami s meziklenebními pásy. Vnější obvodové zdivo je pravděpodobně renesanční, usuzuje se tak podle dřívějších sdružených oken v patrech. Většina omítek je pozdně klasicistní. Podlahy na podlaze je buď beton nebo keramická dlažba.⁹¹

„Podle A. Janáka, který asi vychází z nám nyní neznámých pramenů, obsahovalo západní kídlo městský pivovar. (...) Vazba obecního domu i staré radnice

⁸⁷ Tamtéž, s. 22.

⁸⁸ ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 22.

⁸⁹ Vlastní pozorování.

⁹⁰ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 22.

⁹¹ Tamtéž, s. 23.

a pivovaru (sladovny) p ed ohn m 1707 vyplývá ze zmatených údaj , (...), a protože víme, že ona radnice nestála na míst domu p. 40, nýbrž tam, kde dnes, zdá se souvislost našeho radni ního objektu a pivovaru vyplývat z písemných pramen .“⁹²

Severní k ídlo je složeno ze t í ástí. Toto uspo ádání vzniklo p i p estavb roku 1850. Jen obvodové zdi jsou starší. Z plán p ed p estavbou vyplývá, že v p ízemí byl ze západní a východní strany vjezd kv li solnému skladu, který byl ovšem v roce 1850 zúžen na vstup do chodby ve st ední ásti k ídla o stejné ší i jako dnes. Omítky jsou v základu z v tší míry klasicistní. Obvodové zdi jsou p evážn z období baroka. Ve všech prostorách k ídla je strop zaklenut plackou s meziklenebními pasy, jen krátká západní ást je zaklenuta segmentov . Klenby se datují k roku 1850 a jsou uspo ádány tak, že odpovídají d ív jšímu len ní pater na cely v zení.⁹³

„Východní k ídlo má podle zam ení Šumavplanu (2001) mírn lichob žníkový p dorys, jehož ší ka na jihu íní cca 9,5 m, na severu jen cca 9,1 m. Tato anomálie mohla vzniknout navázáním dnešní stavby na starší objekt (pozd n st edov ký?).“⁹⁴

Vnit ní p dorys je trojdílný s dv ma trakty. Ve st edním dílu dvorního traktu se nachází erná kuchyn , která má v sou asnosti už sporákové uspo ádání.⁹⁵ Všechny prostory byly klenuty plackami vsunutými do p loválných pas nebo rovnou do obvodových zdí.⁹⁶

5.5.2 První patro

„Prostory prvního patra se vyzna ují omítanými pohledy s nevýraznými fabiony, které se redukují na minimální zaoblený p echod st ny na strop (...). Byly takto upraveny z ejm v tšinou p i p estavb v polovin 19. století.“⁹⁷

Hlavní jižní k ídlo je uspo ádáno stejn jako v p ízemí. První patro je v základech alespo ze 16. století, proto se p edpokládá výskyt historických omítek. Západní a východní díl je rozd len starými p í kami, které jsou v základu o ividn barokní. Zbytek len ní je z druhé poloviny minulého století. Východní díl od st edního

⁹² ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavebn historický pr zkum*. Plze : Muzeum Šumavy. 2002. s. 23.

⁹³ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavebn historický pr zkum*. Plze : Muzeum Šumavy. 2002. s. 23.

⁹⁴ ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavebn historický pr zkum*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s. 23.

⁹⁵ Vlastní pozorování.

⁹⁶ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavebn historický pr zkum*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s. 23, 24.

⁹⁷ ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavebn historický pr zkum*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s. 24.

dílů malé vstupní niky, s široce rozevřenými špaletami a segmentovými záklenky. Podle tohoto charakteru souvisejí patrně s renesančním nebo barokním stavem.⁹⁸

„Niky v severní zdi východního a západního dílu jsou nyní slepé, aniž lze povrchovým průzkumem stanovit povodňovou úroveň (...). Rozmístění plošek u stěn západního a východního dílu, které shodně znázorňují varianty plánu 1. patra z poloviny 19. století (...), považuji za závažnou indicii k předpokladu, že oba díly byly dříve klenuté a povodňovými nezlomené. V úvahu pro tento stav přichází doba pozdní renesance. Typ kleneb lze nejspíše odhadnout jako neckový s výšemi odsunutými z koutů.“⁹⁹

V prostoru v němž se nachází místnost s plochým podhledem, která je jednou nazývána jako depositní komora, jindy zase jako bývalá kaple.¹⁰⁰ „Ještě roku 1900 se u ní uvádějí dveře s gotickým zámkem, její klenba je popsána jako klášterní. Údaj o klenutém prostoru v patře, který se k ní nejspíše vztahuje, uvádí ještě D. Líbal v 50. letech 20. století.“¹⁰¹

Roku 1999 proběhlo poslední malování a místy byly na strop východního a západního dílu odhaleny hodnotné polychromní malby, datované do poloviny 19. století.¹⁰²

Prostor schodiště na úrovni prvního patra mezi hlavním a východním křídlem byl v polovině 19. století rekonstruován. V prostoru schodiště směrem do prvního patra byla při ústí ramene vyklenuta placka se segmentovými pasy, zatímco prostor směrem ujíci do druhého patra je plochostropý. Schodiště do druhého patra je dvouramenné má žulové stupně s nástupními hranami, které jsou vesměs odsazené. Podesta je zaklenuta valenou renesanční klenbou s párem styčných trojbokých výšemi zvláště výraznou maltovými hřebíky. Ramena schodiště jsou spojována taktéž s renesanční etapou, mají plochý vysoký vzepjatý profil. V prostoru schodiště se také předpokládají renesanční omítky.¹⁰³

⁹⁸ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 24.

⁹⁹ ANDERLE, J., URBAN, J. *Stavební historický průzkum radnice v Sušici*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 24.

¹⁰⁰ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 24.

¹⁰¹ ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 24, 25.

¹⁰² Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Stavební historický průzkum radnice v Sušici*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 24, 25.

¹⁰³ Tamtéž, s. 25.

V západním kídle se nacházejí p i hlavním traktu dv místnosti a chodba.¹⁰⁴ Ze smrem ke dvoru se zeslabuje, což je d sledek barokní p estavby po roce 1721. P edpokládá se, že jádro tohoto kídla je renesan ní. Chodba vedoucí do severního kídla je zazd na. Severní kídlo je uspo ádáno do t í trakt až na prostor v severozápadním nároží, kde m la být z ízena kuchyn se sporákem p i stavb v ze ských cel v polovin 19. století. V celé ásti vn jšího traktu vzniklo v témže století šest v ze ských cel.¹⁰⁵

Východní kídlo se skládá ze dvou trakt , a to hlavního dvorního. V hlavním se nacházejí t i místnosti a ve dvorním chodba. V t chto prostorech se na strop zachoval fabion, patrn z pozdn barokní fáze, který pokračuje z místnosti do chodby a tím dokazuje neexistenci chodby v dob jeho vzniku. To znamená, že místnost se rozkládala až ke dvornímu pr elí.¹⁰⁶ „Dobové plány, které zaznamenaly stav p ed polovinou 19. století, zobrazují ve vn jší obvodové zdi jednoduchá okna. Není jasné, zda vznikla p i barokní p estavb , nebo pocházejí z renesan ní etapy, kterou v tomto kídle p edpokládám podle existence staršího jádra nádvorní zdi.“¹⁰⁷

5.5.3 Mezipatro

Prostor mezipatra je výsledkem p estavby, která prob hla v polovin 19. století. Stropy jsou ploché, omítnuté bez nápadných fabion . Dosud se nepotvrdilo, jestli se v nich objevuje n co z konstrukcí n kdejší sýpky z období p ed polovinou 19. století. Klenby nacházející se v severním kídle ve dvorním traktu pocházejí z poloviny 19. století. V západním kídle na chodb se nalézají dv lavice v rázu mobiliá e jednací místnosti pro zastupitelstvo z doby první republiky. V d ív jších celách, jež se nacházejí v ásti severního kídla, se dochovaly zkosené kouty pojící se na komíny. V úseku do druhého patra bylo až do 60. let 20. století schodišt , které bylo zrušeno.¹⁰⁸ V ásti schodišt z p ízemí do mezipatra je novodobá železná m íž, zasazena do prostého kamenného ost ní v klasicistním duchu.¹⁰⁹

¹⁰⁴ Vlastní pozorování.

¹⁰⁵ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Stavební historický pr zkum radnice v Sušici*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s. 25.

¹⁰⁶ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Stavební historický pr zkum radnice v Sušici*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s. 26 .

¹⁰⁷ ANDERLE, J., URBAN, J. *Stavební historický pr zkum radnice v Sušici*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s. 26.

¹⁰⁸ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický pr zkum*. Plze : Muzeum Šumavy, 2002. s.26.

¹⁰⁹ Vlastní pozorování.

5.5.4 Druhé patro

Stropy hlavního křídla jsou ploché. Ve střední části směrem do dvora se nachází předstí jednacích sálů a také obvodní místnosti. V předstí jsou umístěna dvě křesla z mobiliáře z období první republiky. Jednacích sál má na stěnách dekorativní dřevěné rámy, umístěny jsou zde výplňové dveře z počátku 20. století a na stropě je hodnotný lustr patrně z první republiky. Dále je zde umístěna mobilia z první republiky, a to konkrétně stůl a křeslo předsedajících a židle určené pro radu a potom židle pro další úředníky. Západnímu dílu hlavního jižního křídla dominuje obvodní síň.¹¹⁰

Schodiště druhého patra je zaklenuto křížovým polem s maltovými hřebínky z doby renesance, hřebínky byly z části zničeny když se do vrcholu klenby nevhodně instalovalo novodobé svítidlo. Na rameni schodiště vedoucí na půdu, byl v polovině minulého století zadržán vchod. Za tímto vchodem se nachází prostor se segmentovou klenbou z pozdního klasicismu. Z tohoto prostoru vede na půdu dvouramenné schodiště s prkennými nástupky. Mezi druhým patrem a půdou se nachází podesta, kde se dochovaly niky dvou oken z doby renesance. Tato okna však byla v polovině 19. století zadržána.¹¹¹

Prostory západního a severního křídla mají ploché stropy.¹¹² Křídla odpovídají sklonu nižšího podlaží. Vzhledem k zeslabení nádvorní zdi v západním křídle se předpokládá zvrstvení historických omítek, a to kvůli tomu, že až do tohoto patra sahají relikty ze starší stavební fáze. V hlavní části budovy severního křídla bylo zničeno dělení cel na sklonku 19. století. Zbytek cel byl zrušen v 50. letech 20. století. Ve dvorní části budovy severního křídla bylo po zániku vnitřní vytvořeno jednoduché schodiště na půdu. Ve východním křídle se dochoval soubor prostých dveří s kováním z doby první republiky. Hlavní obvodové zdi v této části jsou patrně renesančního původu. Místnosti jsou rovněž plochostropé.¹¹³

¹¹⁰ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Stavební historický průzkum radnice v Sušici*. Plzeň: Muzeum Šumavy. 2002. s. 27.

¹¹¹ Tamtéž, s. 27.

¹¹² Vlastní pozorování.

¹¹³ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Stavební historický průzkum radnice v Sušici*. Plzeň: Muzeum Šumavy. 2002. s. 27, 28.

5.5.5 Podkroví a věž

Krov je postaven z trám s epovanými spoji, které jsou jištěny dřevnými kolíky. Zdečné požární štítky nacházející se v severní části objektu rozdělily prostor na kdekjší sýpky a rovněž dlely konstrukci krovu na severní a jižní.¹¹⁴ „V severní části krovu (...) se v konstrukci uplatíují vazné trámy v každé vazbě. Krokve jsou epovány do vazných trámů. Krov je tu hambalkový se stojatými stolicemi v plných vazbách. (...) Krov takového typu pochází nejčastěji z první poloviny devatenáctého století i z doby kolem roku 1800.“¹¹⁵ Komíny jsou omítané, na které byly v poslední třetině minulého století pod stěchou ubourány. Ve věži v prostoru pody se nacházejí stopy po starším zastěšení. Náznak starší stěchy se pak nalézá na západním a východním boku, tato stěcha má stejný sklon jako dnes. Na severní části věže zstal po starší krytině otisk prejz. V této části věže se také na obou komínech nachází otisk stěchy z doby pod polovinou 19. století.¹¹⁶

V prostoru pody je vnějšek věže jen hrubě omítnut, z části je viditelné i zdívko z lomového kamene. Niky ve všech podlažích ve věži jsou upraveny pomocí cihel. Ve věži se nachází dřevné schodiště a konstrukce pater z trámů. Tyto dřevné součásti pocházejí z rekonstrukce věže, která proběhla krátce pod rokem 1802. Do věže se vstupuje z pody, a to ze severní strany podídaným prázem, v němž vznikla segmentově klenutá nika, osazená dvěmi sraně barokním zámekem.¹¹⁷

V prostoru věže je prkenná podlaha, která odpovídá úrovni pody. Ve věži se nachází skříps hodinovým strojem z počátku dvacátého století, který vyrobil B. Bronk z áslavi. U jedné stěny se nacházejí kachle, které jsou datovány do doby kolem roku 1900. V západní stěně je rozměrná segmentově klenutá nika, která proporně odpovídá objemnému vstupu. Také ve východní stěně je slepá nika, ale mnohem užší. V jižní stěně se nachází široká nika, ve které je okno.¹¹⁸

V dalším podlaží se nacházejí segmentově klenuté niky, na všech stěnach. V severní stěně je nika slepá. V dalším patě ve věži se nacházejí otvory po lešení a smrem na východ, západ a jih jsou menší okenní niky, které mají segmentové záklenky a šikmo rozevřené špalety. Také v následujícím patě jsou díry po lešení a slepé niky,

¹¹⁴ Tamtéž, s. 28.

¹¹⁵ ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 28.

¹¹⁶ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum*. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 28.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 29.

¹¹⁸ Vlastní pozorování.

které mají pravoúhlé špalety. Niky jsou ve všech těchto zdech. V severní zdi je v nice zazd no okénko tvercové úrovni.¹¹⁹

„Následující patro se do těchto stran obrací nikami, které ve spodní části obsahují okna. Nad okny lze ve špaletách zjistit nasazení záklenku z cihel, který niku dříve uzavíral. Po dodatečně odstranění záklenku byly niky zvýšeny až ke koruně zdiva v žele. Na ní nadezd na část s polkruhovými prvky, které umožnily osazení ciferníku hodin v této poloze. S jistotou tento stav existoval už na barokně obnovené stavbě (po 1721) po požáru 1707. Starší etapu v žele lze klasifikovat jako renesanční, přičemž zůstává otevřená otázka po této a datace renesančních etap.“¹²⁰

Současný krov v žele má pozůstatek ze starší fáze, a to základní trémový křídlo. Nad tímto starším křídlem je umístěn mladší, jenž tvoří podklad pro dnešní konstrukci a také skýtá oporu lucerny. Z podkladu ikonografie a dobových plánů vyplývá, že dnešní krov je z poloviny 19. století. V lucerně je vsazen cimbál, který má klasicistní plastický dekor.¹²¹

¹¹⁹ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 29.*

¹²⁰ ANDERLE, J., URBAN, J. *Stavební historický průzkum radnice v Sušici. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 29.*

¹²¹ Srovnej s: ANDERLE, J., URBAN, J. *Stavební historický průzkum radnice v Sušici. Plzeň: Muzeum Šumavy, 2002. s. 29.*

6 Vlastní pohledy a srovnání architektonických hodnot sušické a jindřichohradecké radnice

Je velice důležité poznamenat hned ze začátku, že radnice v Sušici je neobvyklá už jenom svojí polohou. Tento typ zástavby domu se objevuje v České republice sporadicky. Radnice prošla v minulosti velkým množstvím složitých přestaveb, a to v důsledku četných požárů, které se v minulosti objevovaly často. Nynější podobu získala až po poslední přestavbě v polovině 19. století.

V rámci jižních a jihozápadních městeček můžeme sušickou radnici porovnávat s radnicí v Jindřichově Hradci, která také prošla přestavbou v období baroka a dále v letech 1800-1920, a taktéž jako radnice v Sušici má renesanční základ.

Pokud se zaměříme na budovu radnice v Sušici, tak je to přibližně dvoupatrová budova s přízemní pásovanou rustikou, stejně tak jako jindřichohradecká radnice. U té však můžeme pozorovat jisté odlišnosti. Zejména je hmotou mnohem menší a nachází se v adové zástavbě náměstí. Sušická radnice je typická budova, která si svou polohou uprostřed náměstí zajišťuje místo ikony města.

První radnice v Sušici je charakteristické svými dřívími římsami, což je rozdíl oproti radnici v Jindřichově Hradci, která není rozdělena dřívími římsami. Obě radnice mají nadokenní římsy. Okenní otvory u obou staveb obdélné, v přízemí bez zdobení. Okna v prvním patře sušické radnice mají šambrány, svazkové klenáky v příkladu a segmentový fronton, zatímco jindřichohradecká radnice má štukové okenní edikuly s trojúhelnými frontony a jedním segmentovým uprostřed. Okna v druhém patře jsou rovněž jednoduchá a bez zdobení jako v přízemí, a to u obou radnic.

Rozdílný je i vstupní portál do budov radnic. Sušická radnice má v první uprostřed vstupní renesanční portál, po stranách s dvěma sloupy a římsou. Převodní to byl přejezd do dvora. Jindřichohradecká radnice má půlkruhový portál, který se nachází v pravé ose budovy. Portál je zdoben atlanty a městským znakem. Tímto vstupem se pouze prochází do přejezdu, kde je potom vlastní vstup do budovy, zatímco portálem sušické radnice se rovnou vstoupí do objektu.

Dalším rozdílem jsou střechy objektů. Radnice v Sušici je tvořena střechami, které na sebe navazují a jsou valbového typu. Radnice v Jindřichově Hradci je opatřena mansardovou střechou s bočními štíty a se zděnými vikýři po stranách.

Co se týče vzhledu radnic, tak obě budovy mají vzhledem umístěnou v prvním patře uprostřed. Rozdílem je však hmotnost, nebo sušická radnice má mohutnou těžkou hrannou vzhledem k potěpě, ale vzhledem radnice v Jindřichově Hradci je spíše nízkou hodinovou vzhledem.

V případě diskutování interiéru obou dvou budov, které v této práci srovnáváme, bychom chtěli nejprve zmínit klenby. V prvním patře radnice v Jindřichově Hradci jsou ploché stropy, v druhém patře jsou ploché stropy. Klenby se nacházejí také v sušické radnici, a to na podestách schodišť. V prvním patře je na stropě klenba ve tvaru hvězdy. V druhém patře radnice v Jindřichově Hradci je plochostropých, bez hodnotných výtvarných detailů. S ohledem na renesanční základ budovy je možnost výskytu historických fresek, ale vzhledem k tomu, že na této radnici ještě nebyl proveden stavebně-historický průzkum, není tato myšlenka pravdivě podložena. V některých místnostech sušické radnice se historické fresky nacházejí, a to především z období renesance. Na odkrytých freskách převažují květinové motivy. Žádné figurální výjevy z doby renesance se bohužel nedochovaly.

V obou radnicích se nacházejí obě sítě. Zatímco obě sítě v sušické radnici je umístěna v prvním patře, v jindřichohradecké radnici je ve druhém patře a byla upravena v secesním slohu známým architektem Janem Kotrou.

Obě budovy mají ve vzhledu hodinový stroj. V sušické radnici se vystřídaly různé hodinové stroje, a to vlivem nenadálých okolností, a už to byly války nebo již několikrát zmíněné požáry. Každopádně ani jeden z těchto strojů neměl nijak významnou hodnotu. Avšak hodinový stroj, který byl kdysi umístěn ve vzhledu jindřichohradecké radnice byl velice vzácný, nebo ho držel známý mistr Hanuš z Prahy.

Sušická radnice je podsklepená, stejně tak jako vzhledem domů na náměstí. Zajímavostí je, že jindřichohradecká žádné sklepy nemá(!), přitom sousední budovy v adové zástavbě a další okolní domy na náměstí sklepy mají.

Jako poslední bod srovnávání budov radnic bychom zmínila současný stav objektů. Radnice v Sušici prošla před deseti lety rekonstrukcí a nadále v ní sídlí úřad města, informační centrum a také pobočka městské policie. Správní i společenskou funkci si sušická radnice zachovala i nadále. V obě sítích se konají svatby a jiné společenské události. Jindřichohradecká radnice na rekonstrukci teprve čeká a městský úřad byl v současné době přemístěn do jiné budovy. Jako poslední tyto prostory opustila zhruba

před p l rokem Policie R. Nyní už je budova vystavována. Jediné prostory, které plní svoji společenskou funkci jsou prostory obecní síně .

7 Závěr

Akolitěba není budova radnice nejvýznamnější architektonickou památkou, odrážejí se na ní astokrát slohotvorné principy bhem jejího dlouhého architektonického vývoje.

Na budov sušické radnice je mnoho hodnotných stavebn – historických a um lecko – historických detail a prvk . V práci byl p edstaven podrobný vývoj exteriéru a interiéru sušické radnice. Dalším cílem bylo porovnání sušické radnice s radnicí v Jind ichov Hradci, nebo ob mají renesan ní základ a prošly p estavbou v období baroka a v letech 1800 – 1920, jak už bylo zmín no v úvodu. K tomuto cíli se vztahuje šestá kapitola, kde jsou porovnány n které význa né prvky obou budov, a to z exteriéru nebo interiéru. Poslední cílem je vlastní pohled na architektonické hodnoty sušické radnice, kterými jsem se v pr b hu práce zabývala, a už to bylo v souvislosti v porovnání s jind ichohradeckou radnicí, nebo v souvislosti s vlastním pozorováním radního domu v Sušici. N které hodnotné prvky bych na záv r této práce vyzdvihla.

Za vysoce hodnotný detail považuji p vodní renesan ní portál hlavního vstupu, který je výrazným prvkem a zaujme hned na první pohled. Další detail, na který bych chtě la upozornit je tvar st ech hlavního objektu a v že a plastické prvky na fasád . P i vstupu do radnice je unikátní gotická deska s nápisem datovaným 1322. Dále bych chtě la upozornit na etný výskyt renesan ních kleneb s h ebínky v p ízemí, v celém jižním pat e i prostoru hlavního schodišt . Nesmím opomenout ani fabionový strop v jižní ásti prvního patra ve východním k ídle. Na budov radnice je samoz ejm více hodnotných prvk , ale zmi uji jen ty architektonicky a um lecky nejvýrazn ější.

8 Seznam použité literatury

- ANDERLE, J., URBAN, J. Radnice v Sušici. Stavební historický průzkum. Plzeň : Muzeum Šumavy, 2002, 38 s. ISBN neuvedeno.
- BARTOŠOVÁ, J. *Zmizelé domy, Sušice*. Praha: Paseka, 2007, 72 s. ISBN 978-80-7185-842-3.
- DUDÁK, a kol. *Encyklopedie světové architektury I*. Praha: Baset, 2000, 1029 s. ISBN 80-86223-06-X.
- FÍŠERA, Z. *Historické radnice domy, Moravy a Slezska, 2. díl*. Praha: Libri, 2010, 479 s. ISBN 978-80-7277-438-8.
- HEROUT, J. *Století kolem nás*. 3. dopln. vyd. Praha: Paseka, 2002, 396 s. ISBN neuvedeno.
- HOFFMANN, F. *Staré domy ve středověku*. Praha: Panorama, 1992, 456 s. ISBN 80-7038-182-5.
- HOFFMANN, F. *Středověké domy v domcích a na Moravě*. Praha: Lidové noviny, 2009, 712 s. ISBN 978-80-7106-543-2.
- KIBIC, K. *Radnice*. Praha: Tisková, editační a propagační služba, 1971, 273 s. ISBN neuvedeno.
- KIBIC, K. *Historické radnice*. 2. přeprac. vyd. Praha: Tisková, editační a propagační služba, 1988, 158 s. ISBN neuvedeno.
- KOCH, W. *Evropská architektura*. Praha: Ikar, 1998, 551 s. ISBN 80-7202-388-8.
- KUŘA, K. *Domky a domky v domcích na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2008, 991 s. ISBN 80-85983-12-5.
- LENDEROVÁ, M. – JIRÁNEK, T. – DOUŠOVÁ, H., *Dějiny každodennosti dlouhého 19. století I. Dějiny hmotné kultury*, Pardubice 2001, 148 s. ISBN 80-7194-414-9.
- LHOTÁK, J., PACHNER, J., RAZÍM, V. *Památky domky Sušice*. Sušice: Muzeum Šumavy, 2012, 727 s. ISBN 978-80-260-2851-2.
- PETRÁŠ, J. a kol. *Dějiny hmotné kultury I(2)*. Praha: SPN, 1985, 997 s. ISBN neuvedeno.
- POCHE, E. *Umělecké památky domky P.Š.* Praha: Academia, 1980, 538 s. ISBN neuvedeno.
- STANĀKOVÁ, A. *Sušice brána Šumavy*. Klatovy: Typos, 2012, 155 s. ISBN 978-80-905226-0-2.

STA KOVÁ, J., PECHAR, J. *Tisíciletý vývoj architektury*. 3. přeprac. vyd. Praha: SNTL, 1989, 408 s. ISBN 80-03-00073-4.

SYROVÝ, B. a kol. *Architektura sv. dectví dob*. Praha: SNTL, 1974, 447 s. ISBN neuvedeno.

SYROVÝ, P. *Dobrodružství architektury*. Praha: ARCH, 1999, 360 s. ISBN 80-86165-28-0.

9 Přílohy

Seznam obrazových příloh

- Obr. . 1 D m p. 98 v Havlíkov ulici
- Obr. . 2 Voprchovský d m p. 40, v sou asnosti Muzeum Šumavy
- Obr. . 3 Rozacínovský d m p. 48
- Obr. . 4 Zasedací místnost z po átku minulého století
- Obr. . 5 Gotická deska o obehnání m sta Sušice hradbami, rok 1322
- Obr. . 6 Veduta s radnicí a domy na nám stí z obrazu sv. Floriána
- Obr. . 7 Renesan ní d m na nám stí
- Obr. . 8 Nejstarší známá fotografie radnice, p elom sedmdesátých a osmdesátých let
- Obr. . 9 Sou asná podoba radnice v Sušici
- Obr. . 10 Sou asná podoba radnice v Jind ichov Hradci
- Obr. . 11 Secesní sí od Jana Kot ry, radnice Jind ich v Hradec
- Obr. . 12 Renesan ní vstupní portál do budovy sušické radnice

Obr. . 1

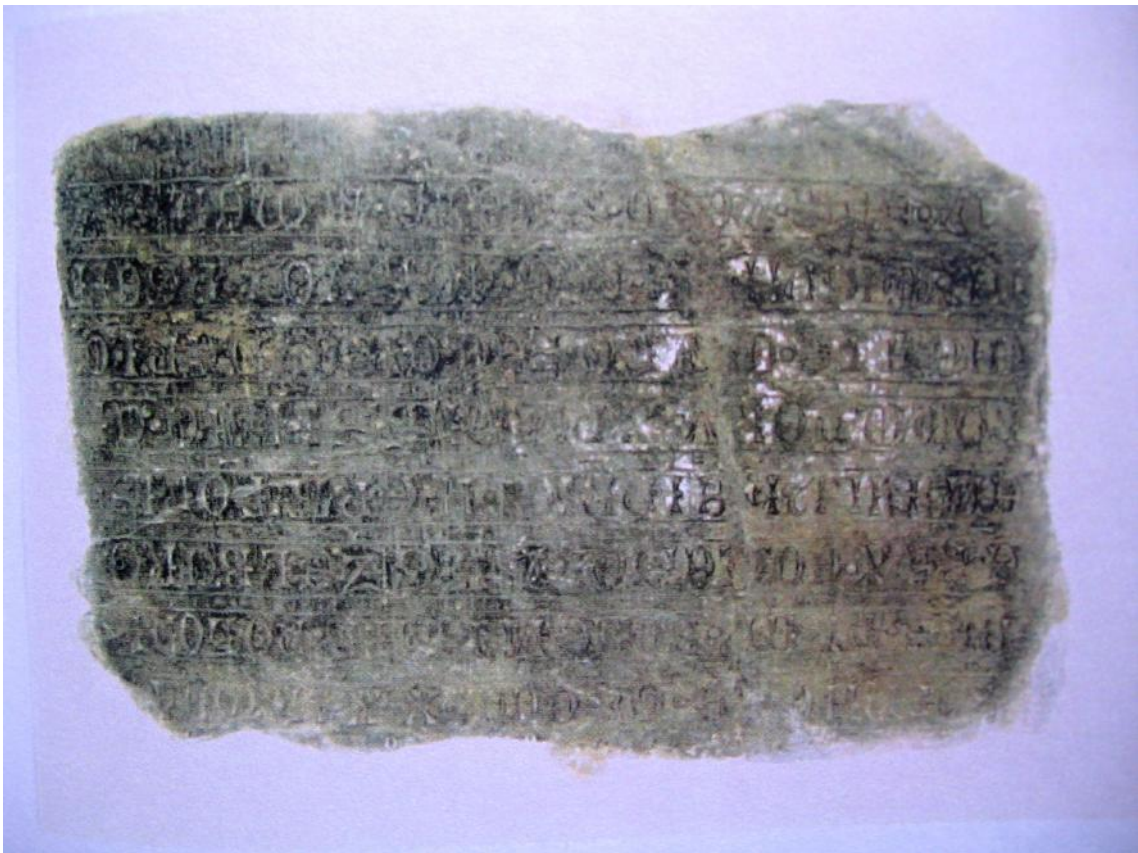
Obr. . 2

Obr. . 3

Obr. .4

Obr. .5

Obr. . 6

Obr. . 7

Obr. . 8

Obr. .9

Obr. . 10

Obr. . 11

Obr. . 12